

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

Σοφοκλή «Οιδίπους επί Κολωνώ»

Από το Θέατρο Τέχνης «Κάρολος Κουν»

Μετάφραση: Δημήτρης Μαρωνίτης. **Σκηνοθεσία:** Μίμης Κουγιουμτζής. **Σκηνικά:** Δημήτρης Φωτόπουλος. **Κοστούμια:** Κατερίνα Σωτηρίου. **Μουσική:** Φίλιππος Τσαλαχούρης. **Χορογραφία:** Σοφία Σπυράτου. **Παίζουν:** Γιάννης Βόγλης, Δήμητρα Χατούπη, Κάτια Γέρου, Γιάννης Φέρτης, Θόδωρος Γράμψας, Κώστας Τριανταφυλλόπουλος, Γιάννης Καρατζογιάννης κ.ά.

ΣΩΣ καμιά άλλη από τις αρχαίες τραγωδίες δεν παρέχει στους αναγνώστες και θεατές της τέτοια δυνατότητα επικοινωνίας με το δημιουργό της. Συνήθως οι μεγάλοι τραγικοί ως αθέατοι θεοί είναι μεν πανταχού παρόντες μέσα στα δημιουργήματά τους, αλλά εμείς μπαίνοντας με δέος στους πλασμένους απ' αυτούς κόσμους αντικρύζουμε τις υπεράνθρωπες μορφές των ηρώων τους, πλανιόμαστε στους λαβύρινθους της μοίρας τους, καιγόμαστε στην πυρά των παθών τους και δε σηκώνουμε τα μάτια μας σε αναζήτηση του προσώπου του δημιουργού. Στον «Οιδίποδα επί Κολωνώ», την τελευταία τραγωδία του Σοφοκλή, ο ενενηντάχρονος ποιητής όχι μόνο δεν κρύβεται από τους θεατές πίσω από τα προσωπεία των ηρώων του, αλλά μιλά στους θεούς και ανθρώπους με λόγο σχεδόν μη θεατρικό, σχεδόν ευθύ. Το κανάλι της επικοινωνίας είναι άμεσο, δεν εμποδίζεται από τις αραίες γραμμές της πλοκής, δε διασπάται μέσα από τις γνώριμες από τις άλλες τραγωδίες του ίδιου μορφές. Το μήνυμα του ποιητή φτάνει σε μας καθαρό και αναμφισβήτητο και έρχεται απ' εκείνη την «περιοχή» για την οποία όλοι αναρωτιόμαστε – από τα σύνορα της ζωής και του θανάτου. Και η «ανταπόκριση» απ' αυτά τα σύνορα εκπέμπει την ιδέα του θανάτου ως λύτρωσης από τα βάρη και τα πάθη της διαδρομής προς αυτόν ή αλλιώς της ζωής. Στέλνει επίσης την πρόταση της απαλλαγής από τον πιο πανανθρώπινο απ' όλους τους φόβους – το φόβο του μαύρου ερέβους του Κάτω Κόσμου (του κάθε Κάτω Κόσμου, όλων των θρησκειών και μυθολογιών). Ο Σοφοκλής δεν καταπιάνεται με το θέμα του «μετά», απλώς (είναι θρασύ αυτό το επίρρημα στη συγκεκριμένη φράση) οδηγεί τον Οιδίποδα του σ' ένα θάνατο θαυμαστό, σ' ένα θάνατο που εκλεκτού των θεών, θάνατο που χαρίζει ευλογία σ' αυτούς που μένουν. Ως γνωστόν ο ίδιος ο ποιητής ακολούθησε τον ήρωά του ακριβώς στο ίδιο τέλος και ο «Οιδίπους επί Κολωνώ» ανέβηκε μετά από το θάνατό του.

Να όμως που η παράσταση του Θεάτρου Τέχνης της «περί του τέλους» πραγματείας του Σοφοκλή σφραγίστηκε με το θάνατο του σκηνοθέτη της Μίμης Κουγιουμτζή. Η σοφή και φωτεινή θλίψη του κειμένου σκεπάζει το θάσος του Θεάτρου Τέχνης και την παράσταση που έμεινε ορφανή. Αλλά το 'πε ο Σοφοκλής, η ευλογία μένει μετά από τους φωτεινούς θανάτους.

Το κυπριακό κοινό έχει ιδιαίτερες σχέσεις με το Θέατρο του Καρόλου Κουν. Οι

αναμνήσεις των παλιών παραστάσεων και οι πιο κοντινές με τους «Αχαρνές», «Τρωάδες», «Όρνιθες» δεν ξεχάστηκαν και προιδεάζουν θετικά. Η παράσταση του «Οιδίποδα» θα κρατηθεί στη μνήμη μας πρωτ' απ' όλα λόγω του εξαιρετου χορού της. Ο καθάριος λόγος της μετάφρασης του Δημήτρη Μαρωνίτη έφτανε φυσικός, αβίαστος, δεν έπαυε ούτε στιγμή να αποτελεί ενιαίο κείμενο παρά τον περίτεχνο διαμοιρασμό του μεταξύ των υποκριτικά ισοδύναμων και επίλεκτων μελών του ανδρικού χορού της τραγωδίας. Η απόλυτα δικαιολογημένη κίνηση των ηθοποιών (χορογράφος Σοφία Σπυράτου), τα σεμνά πολύ «θνητά» κοστούμια (Κατερίνα Σωτηρίου), η ταιριασμένη με τους ρυθμούς της «τραγωδίας των γερατειών» μουσική του Φίλιππου Τσαλαχούρη, έκαναν τα στάσιμα της παράστασης ξεχωριστά έργα τέχνης.

Τα σκηνικά του Διονύση Φωτόπουλου μινιμαλιστικά όπως ταιριάζει σ' ένα περί του τέλους έργο. Η μοναχική ελιά προσφέρει το τέρμα στη διαδρομή του Οιδίποδα. Μου φάνηκε πως ο Οιδίποδας του Γιάννη Βόγλη πάλευε υπερβολικά με τα φαντάσματα του παρελθόντος, ήταν υπερβολικά «χαρακτήρας» και παρά τις κειμενικές αναφορές στη γνώση του τέλους του από τους χρησμούς του Φοίβου δε φωτιζόταν απ' αυτήν τη γνώση, δεν προιδέεγα για το μεγαλείο της επερχόμενης εξέδου του. Χωρίς υπερβολή στους χρωματισμούς με λόγο βαρυσήμαντο απέδωσε τη θαυμαστή εξέοδο ο Γιάννης Φέρτης στο ρόλο του Αγγελιαφόρου. Η Αντιγόνη της Δήμητρας Χατούπη και η Ισμήνη της Κάτιας Γέρου διέφεραν μεταξύ τους ως φορείς διαφορετικών ειδών αγάπης: της αγάπης - βαθιά συνειδητοποιημένου χρέους και της αγάπης τρυφερότητας. Αν η Χατούπη (την οποία πρόσφατα είδαμε στο Αρχαίο Ωδείο της Πάφου ως εντυπωσιακή Αγαύη) είχε αρκετό κειμενικό χώρο για να ξεδιπλώσει τη δυνατή υποκριτική προσωπικότητά της, η Κάτια Γέρου ίσως δεν προλάβαινε να δικαιολογήσει πλήρως την ιδιαίτερη μανιέρα του παιξίματός της για τους θεατές που δεν τη γνώριζαν, όχι όμως για 'κείνους που θυμούνταν με θαυμασμό την καταπληκτική της Κασσάνδρα και πολλούς άλλους ρόλους και διάβαζαν εύκολα τους κωδικούς της.

Οι αναφορές στο κείμενο στη μεγαλοψυχία του Θησέα πραγματικά στηρίχτηκαν από την ήπια και ευγενική σκηνική παρουσία του Θόδωρου Γράμψα. Όπως συμβαίνει χρόνια, και αυτή η κάθοδος του Θεάτρου Τέχνης θα μας κάνει να περιμένουμε την επομένη. ●